

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie terminów przekazywania gminom dotacji celowej na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym oraz sposobu ustalania wysokości dotacji jest wykonaniem upoważnienia ustawowego zawartego w art. 70 ust. 6 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. poz. 2203 oraz z 2018 r. poz. 2245), zwanej dalej „ustawą”.

Wydanie nowego rozporządzenia w sprawie terminów przekazywania gminom dotacji celowej na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym oraz sposobu ustalania wysokości dotacji wynika z uregulowania kwestii związanych z finansowaniem świadczeń pomocy materialnej w ustawie, a także wprowadzenia nowego wskaźnika w algorytmie wyliczania dotacji. Zgodnie z upoważnieniem ustawowym dokonuje się zmiany w zakresie naliczania dotacji dla uczniów, uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych i słuchaczy kolegiów pracowników służb społecznych, zwanych dalej „uczniami”, na pomoc materialną o charakterze socjalnym przez odejście w przyjętym wzorze algorytmu naliczania dotacji od uwzględnienia danych opartych na liczbie osób otrzymujących zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.) na rzecz danych o liczbie uczniów, którym przyznano takie stypendium w roku bazowym (tj. roku poprzedzającym rok budżetowy).

Dane o liczbie uczniów zostaną pozyskane z Systemu Informacji Oświatowej.

W roku 2004 kiedy przygotowywano przepisy dotyczące świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym, Ministerstwo Edukacji Narodowej nie dysponowało jednoznacznymi i zweryfikowanymi danymi, które mogłyby wyznaczać poziom ekonomiczny samorządów oraz ich zaangażowanie w politykę społeczną wobec swoich mieszkańców. Dlatego też w art. 90r ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.) przyjęto jako jedną z danych, na podstawie której wyliczano wysokość dotacji dla samorządów, zasiłek okresowy wypłacany przez ośrodki pomocy społecznej, który był finansowany z budżetu państwa. Dane o liczbie przyznanych zasiłków były corocznie zbierane przez wojewodów. W trakcie kolejnych lat realizacji ww. ustawy wiele samorządów zaczęło prowadzić politykę społeczną opartą na innych formach wsparcia obywateli, w tym na dofinansowaniu robót publicznych, czy systemu stażów dla osób

bezrobotnych, ograniczając jednocześnie wypłatę zasiłków okresowych. Również migracja zarobkowa części mieszkańców kraju powodowała, że liczba przyznawanych zasiłków przestała odzwierciedlać sytuację materialną mieszkańców gmin. W części samorządów oznaczało, to znaczące zmniejszanie się wysokości dotacji na wypłatę pomocy materialnej dla uczniów, co nie zawsze miało swoje realne odzwierciedlenie w sytuacji ekonomicznej samorządu.

Z drugiej strony zwiększone zaangażowanie samorządów w pomoc dla uczniów nie miała swojego odzwierciedlenia w wysokości naliczanej dotacji. W ostatnich latach można było zauważyć, że część samorządów dążyła do ograniczenia wypłacania tej pomocy dla uczniów. Ponadto malała liczba uczniów, przy stosunkowo stałej liczbie osób zamieszkujących Polskę, mogła zaburzać stosowany algorytm.

Dodatkowym elementem przemawiającym za zmianą sposobu naliczania dotacji jest migracja wewnętrzna osób, a tym samym nieproporcjonalne wielkości uczniów w wybranych samorządach, które zobligowane były do wypłacania pomocy uczniom zamieszkującym na terenie gminy, a nie zameldowanym – a więc niepobierającym w gminie zasiłku okresowego (migracja zarobkowa). Prowadziło to do znaczącego wzrostu realnych odbiorców pomocy.

Powiązanie w obecnie proponowanym rozwiązaniu uzależnienia wysokości dotacji od liczby uczniów, którym przyznano takie stypendium powinno przywrócić zaangażowanie samorządów w to zadanie, łącząc liczbę stypendystów z wysokością naliczonej dotacji. Należy zwrócić uwagę, że ustawa wprowadziła również przepis uzależniający wysokość wkładu własnego gminy od wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, umożliwiając jednostkom samorządu terytorialnego udzielenie pomocy uczniom stosowanie do ich dochodowości, przez uzależnienie wysokości wkładu własnego w realizację pomocy dla uczniów od wysokości wskaźnika dochodów podatkowych.

Dodatkowo dane do wyliczenia dotacji będą pochodziły z Systemu Informacji Oświatowej w zakresie liczby uczniów otrzymujących stypendia szkolne, co znacząco ułatwi przygotowanie podziału środków dla poszczególnych województw.

Rozporządzenie określa terminy przekazywania gminom dotacji, o której mowa w art. 70 ust. 1 ustawy oraz wysokość dotacji dla gminy na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym ustalonej według następującego wzoru algorytmu:

$$a = b \cdot \frac{\frac{c \cdot d}{f}}{\sum_{n=1}^m \frac{c_n \cdot d_n}{f_n}}$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

a – wysokość dotacji celowej dla gminy, przeznaczona na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów,

b – kwota środków przewidzianych na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów, w budżecie państwa,

c – liczba osób w wieku od 6 do 8 lat, zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały,

d – stosunek liczby uczniów, którym przyznano stypendium szkolne, o którym mowa w art. 90c ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w roku bazowym, do liczby osób zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały; w przypadku gdy liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium szkolne wynosi 0, należy uwzględnić liczbę uczniów, którym przyznano stypendium szkolne w roku poprzedzającym rok bazowy.

f – wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, obliczany jako wskaźnik G,

n – wyznacznik dla każdej gminy,

m – liczba gmin.

Dotacja celowa dla gminy na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest przekazywana w transzach do 10 dnia każdego miesiąca.

W roku 2019 r. pierwsza transza obejmować będzie miesiące styczeń, luty i marzec oraz zostanie przekazana do dnia 31 marca 2019 r.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Sposób ustalania wysokości dotacji dla gminy, zgodnie z nowym algorytmem, będzie miał zastosowanie od roku szkolnego 2019/2020.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces legislacyjny.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu

notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów określających warunki wykonania działalności gospodarczej, w związku z powyższym nie ma konieczności stosowania przepisów uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M. P. poz. 205).

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.